

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 25. 10. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: PGO-RPMS/2023/01152

Programová služba: Rádio Slovensko

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AR/1

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. PGO-RPMS/2023/01152 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Rádio Slovensko vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 6. 11. 2023

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 25. 10. 2023

Podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/01152 zaevidovaný dňa 17. 8. 2023
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Čítanie zo zahraničnej tlače
Deň a čas vysielania: 16. 8. 2023 10:13 hod.

Programová služba: Rádio Slovensko
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AR/1

Dátum: 18. 10. 2023

OBSAH PODNETU:

„Podnet

16. 8. 2023 na začiatku rubriky „Čítanie zo zahraničnej tlače“ hovorila moderátorka Eva. Pribylincová o kampani za vystúpenie Veľkej Británie z Európskej únie. Veľká Británia nikdy nebola členom EÚ. V skutočnosti to bolo Spojené kráľovstvo, a nie ostrov Veľká Británia, ktoré 29.3. 2017 oznámilo Európskej rade svoj úmysel vystúpiť z EÚ. Okrem toho redaktorka Anna Siposová označila Spojené kráľovstvo ako Britániu, keď hovorila o vojne medzi Britániou a Argentínou v roku 1982. Vojna o Falklandy bol ozbrojený konflikt medzi Spojeným kráľovstvom a Argentínou.“

Príloha – Informácia ÚGKK SR k názvu spojené kráľovstvo

„Z dôvodu veľmi častého nesprávneho používania hlavne skrátenej vžitej podoby slovenského oficiálneho názvu štátu Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska sme pripravili nasledujúce vyjadrenie: Názov Spojené kráľovstvo je Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) štandardizovaná slovenská vžitá skrátená podoba oficiálneho názvu štátu, ktorého skrátená anglická podoba je United Kingdom. Názov Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska je úradom štandardizovaná slovenská vžitá úplná podoba oficiálneho názvu štátu, ktorého úplná anglická podoba je United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

Štandardizované názvy sú podľa § 18 ods. 7 zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov záväzné na používanie. Dôsledným používaním skrátenej alebo úplnej podoby štandardizovaného názvu štátu sa zabezpečí jednotné a správne používanie názvu a dodržanie ustanovení citovaného zákona. Názov Veľká Británia je štandardizovaný slovenský vžitý názov najväčšieho z britských ostrovov. Používanie názvu ako napríklad „Veľká Británia“ alebo „Británia“ namiesto štandardizovaného názvu „Spojené kráľovstvo“ alebo „Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska“ je v rozpore s ustanoveniami zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov, ktoré upravujú oblasť štandardizácie geografických názvov.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči nesprávnemu označeniu Spojeného kráľovstva za Veľkú Britániu. Podľa podávateľa Veľká Británia nikdy nebola členom Európskej únie, respektíve vojna o Falklandy bol ozbrojený konflikt medzi Spojeným kráľovstvom a Argentínou.

Program sme posudzovali na základe ustanovenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.:**

„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Medzi kritériá objektivity vo všeobecnosti zahrňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

V monitorovanom programe *Čítanie zo zahraničnej tlače* zo dňa 16. 8. 2023 sme zaznamenali príspevok s názvom *Kam chcú poselať Briti migrantov*, ktorý sme identifikovali ako obsah, voči ktorému smerovali námietky.

Kam chcú poselať Briti migrantov

Moderátorka programu informuje, že jednou z hlavných tém kampane za vystúpenie Veľkej Británie z Európskej únie bolo zastavenie migrácie, avšak po brexite krajina čelí oveľa väčšiemu náporu utečencov než počas členstva v Európskej únii.

Redaktorka nadväzuje tým, že denník The Guardian si všíma, že hoci plán poselať žiadateľov o azyl do Rwandy sa zasekol na najvyššom súde, tak Londýn prichádza s novým nápadom sústrediť utečencov na ostrove Ascension, čo potvrdila aj ministerka vnútra Sarah Dinesová.

Následne je poslucháč v krátkosti informovaný o geografickej polohe ostrova Ascencion, ktorý sa nachádza 6000km od brehov Európy. Guardian konštatuje, že práve jeho vzdialenosťou chcú odradiť časť ľudí, ktorí prichádzajú do krajiny nelegálne, pričom noviny pripomínajú, že britskí predstavitelia sa nechávajú inšpirovať austrálskou azylovou politikou, nakoľko Austrália podpísala podobnú dohodu s Nauru v južnom Pacifiku.

Na to sa moderátorka dopytovala, či sa v tomto prípade spomínajú aj ďalšie regióny vo svete. Redaktorka odpovedala tým, že podľa novín sa rozmyšľalo aj nad britskou vojenskou základňou na Cypre, respektíve že by Londýn mohol podpísať dohodu s Ghanou, Namíbiou, Marokom či Nigerom, avšak posledne menovaný zo zoznamu vypadol po júlovom vojenskom prevrate. Redaktorka ďalej dopĺňa, že rovnako sa uvažovalo aj o Falklandských ostrovoch. Tie ale nakoniec zo zoznamu vypadli. Redaktorka informuje, že denník The Guardian na záver článku poukazuje na to, že ide o pomerne citlivé územie vzhľadom na vojnu o tento región medzi Britániou a Argentínou v roku 1982.

* * *

Podávateľ namieta voči nesprávnemu označeniu Spojeného kráľovstva za Veľkú Britániu. Podľa podávateľa Veľká Británia nikdy nebola členom Európskej únie, respektíve vojna o Falklandy bol ozbrojený konflikt medzi Spojeným kráľovstvom a Argentínou.

Počas monitoringu sme zaznamenali použitie namietaného výrazu v nasledovnom kontexte:

Moderátorka: „Trošku sa vrátim späť. Jednou z tých hlavných tém kampane za **vystúpenie Veľkej Británie z Európskej únie** bolo zastavenie migrácie, lenže po Brexite krajina, paradoxne, čelí oveľa väčšiemu náporu utečencov než počas členstva v Londýne v bruselskom klube. Čiže ako toto komentujú domáce médiá?“

...

Redaktorka: „Podľa informácií novín áno. Vraj sa napríklad špekulovalo aj o tom, že by migrantov posielalo na britskú vojenskú základňu na Cyprus, ale aj o tom, že Londýn by mohol podpísať dohody s Ghanou, Namíbiou, Marokom či dokonca aj Nigerom. Ten však zo zoznamu vypadol po júlovom vojenskom prevrate a vraj sa tiež uvažovalo o Falklandských ostrovoch. Tie sa ale nakoniec ale zmietli zo stola. **Ide totiž o pomerne citlivé územie vzhľadom na vojnu o tento región medzi Britániou a Argentínou v roku 1982.** Informuje na záver denník Guardian.“

Podľa § 18 ods. 7 zákona č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii: „Štandardizované geografické názvy sú záväzné pre vydavateľov kartografických diel, odborných publikácií, na používanie v tlači a iných prostriedkoch masovej komunikácie...“

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky na svojej stránke uvádza štandardizáciu geografického názvoslovia¹, podľa ktorej štandardizovaný ucelený názov predmetného štátneho útvaru znie *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska*, v skrátenej forme *Spojené kráľovstvo*. Zároveň je v sekcii zoznam zmenených názvov uvedené, že názov *Veľká Británia* je predchádzajúca podoba označenia tohto štátneho útvaru (oficiálne platná do 7. 4. 2000) a je to *skrátená vžitá slovenská podoba názvu*.

Článok *Úrad trvá na Spojenom kráľovstve, inak stráca orientáciu* uverejnený dňa 10. 4. 2017 na internetovej stránke denníka **SME** sa venuje používaniu daného sporného označenia a cituje pri tom vyjadrenie Veľvyslanectva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k danej problematike²: „Názov *Británia* nepoužívajú len médiá, ale napríklad aj ministerstvo zahraničných vecí, ktoré vo viacerých vládných dokumentoch písalo „*Veľká Británia*“ či *britská ambasáda* v Bratislave..., ...z ambasády odkázali, že používanie skráteneho názvu v médiách im neprekáža. „Názvy *‘Británia’*, *‘Veľká Británia’* alebo *‘Spojené kráľovstvo’* používa podľa tlačovej tajomníčky *Moniky Holečkovej* vo vyjadreniach aj samotná ambasáda. Pripomenula, že názov sa bežne kráti aj v Británii...“

V danej súvislosti uvádzame ďalej príklady z domácej a zahraničnej tlače:

V článku uverejnenom dňa 19. 6. 2023 na internetovej stránke spravodajského portálu **Teraz.sk** (Tlačová agentúra Slovenskej republiky) sa v článku s názvom *Do Británie sa od začiatku roka doplavilo vyše 10.000 migrantov* vyskytujú pojmy **Británia** aj **Spojené kráľovstvo**: „...Počet migrantov prichádzajúcich do Británie cez Lamanšský prieliv sa v uplynulých dňoch zvýšil v dôsledku horúčav, pričom ďalších 486 ľudí prišlo do krajiny v piatok a 374 v sobotu..., respektíve: „...Pristahovalectvo je v Spojenom kráľovstve dlhodobo kľúčovou politickou otázkou a bolo jedným z hlavných otázok v referende o brexite v roku 2016, počas ktorého krajina vystúpila z Európskej únie (EÚ). ...“³

V článku uverejnenom dňa 28. 3. 2023 na internetovej stránke britského denníka **The Guardian** sa v článku *What is happening with Afghan refugees in The UK?* vyskytujú pojmy **UK** (Spojené kráľovstvo), ale i pojem **Britain** – (Británia): „About 9,000 of the people who arrived in Britain since the fall of Kabul are still living in temporary accommodation...“⁴

V článku uverejnenom dňa 1. 5. 2023 na internetovej stránke britského denníka **The Guardian** sa v článku *Will Britain welcome refugees from Sudan?* vyskytuje pojem: **Britain** – (Británia): „Bude Británia vítať utečencov zo Sudánu?“⁵

Na základe uvedených príkladov konštatujeme, že predmetný výraz „Británia“ je bežne používané pomenovanie pre štátny útvar Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

Taktiež sme toho názoru, že použitý namietaný výraz *Veľká Británia* je pre poslucháčov v danom kontexte spravodajského príspevku dostatočne zrozumiteľné a identifikovateľné ako označenie jedného a toho istého štátneho útvaru (Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska) vo vzťahu, kedy sa prezentujú spravodajské informácie súvisiace s vývojom a udalosťami týkajúcimi sa tohto štátu. **Súborne tieto termíny môžeme z hľadiska významu považovať za synonymické významové ekvivalenty, pričom dané označenia sú aktívnou a živou súčasťou jazykového úzu používateľov jazyka a sú teda aj pre poslucháča a diváka spravodajských príspevkov dostatočne presné a zrozumiteľné.**

Podávateľ namietal voči vysielateľom odvysielanej informácii, podľa ktorej *Veľká Británia* nikdy nebola členom Európskej únie. Podávateľ dodáva, že v skutočnosti to bolo Spojené kráľovstvo, ktoré

¹ <http://www.skgeodesy.sk/sk/ugkk/geodezia-kartografia/standardizacia-geografickeho-nazvoslovia/nazvy-statov/>

² <https://domov.sme.sk/c/20505577/urad-trva-na-spojenom-kralovstve-inak-straca-orientaciju.html>

³ <https://www.teraz.sk/zahranicie/do-britanie-sa-od-zaciatku-roka-doplav/722389-clanok.html>

⁴ <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/28/what-is-happening-with-afghan-refugees-in-the-uk>

⁵ <https://www.theguardian.com/world/2023/may/01/will-britain-welcome-refugees-from-sudan>

29. marca 2017 oznámilo Európskej rade svoj úmysel vystúpiť z Európskej únie a 31. januára 2020 vystúpilo z Európskej únie.

Sme však toho názoru, že z celkového kontextu príspevku, ktorý informuje o možnom pláne Londýna poslať migrantov na ostrov Ascencion je podľa nášho názoru zrejmé, o ktorom štátnom útvare príspevok informuje. S ohľadom aj na skutočnosť, že v príspevku bol viackrát spomenutý názov hlavného mesta Spojeného kráľovstva, t. j. Londýn, poprípade politický predstaviteľ krajiny (ministerka vnútra Sarah Dinesová), ale i pojmy ako Britské zámorské územie, britská vojenská základňa na Cypre, brexit či Lamanšský kanál, tak je podľa nášho názoru aj na základe vyššie uvedenej moderátorkinej a redaktorkinej slovnej konštrukcie poslucháčom zrejmé, že príspevok informuje o **Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska**.

Z uvedených dôvodov sa domnievame, že použitím názvu *Veľká Británia* namiesto oficiálneho názvu *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska* vysielateľ neporušil objektivitu príspevku v zmysle nezabezpečenia objektívnych informácií.

Podnetmi, ktoré namietali použitie výrazu Veľká Británia, či Británia miesto výrazu Spojené kráľovstvo, sa Rada zaoberala aj v minulosti, konkrétne išlo o sťažnosti/podnety:

- č. 554/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 10. 5. 2017
 - č. 704/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 7. 6. 2017
 - č. 1048/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 13. 9. 2017
 - č. 1096/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 27. 9. 2017
 - č. 1324/SO/2017 prerokované na zasadnutí dňa 6. 12. 2017
 - č. 241/SO/2022 prerokované na zasadnutí 23. 3. 2022
 - č. 356/SO/2022 prerokované na zasadnutí 6. 4. 2022
 - č. 362/SO/2022 prerokované na zasadnutí 6. 4. 2022
 - č. 556/SO/2022 prerokované na zasadnutí 11. 5. 2022
 - č. 557/SO/2022 prerokované na zasadnutí 11. 5. 2022
 - č. 644/SO/2002 prerokované na zasadnutí 25. 5. 2022
 - č. PGO-RPMS/2022/00057 prerokované na zasadnutí 19. 10. 2022
 - č. PGO-RPMS/2023/00549 prerokované na zasadnutí 10. 05. 2023
 - č. PGO-RPMS/2023/00567 prerokované na zasadnutí 07. 06. 2023
- Všetky tieto sťažnosti/podnety posúdila Rada ako neopodstatnené.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sme toho názoru, že vysielateľ programovej služby Rádio Slovensko odvysielaním relácie *Čítanie zo zahraničnej tlače* zo dňa 16. 8. 2023 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/01152)

Monitorované vysielanie: Čítanie zo zahraničnej tlače

Deň vysielania: 16. 8. 2023

Čas vysielania: 10:13 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady

časový kód záznamu o cca:

10:00:00 začiatok záznamu

10:00:00 začiatok programu *Správy RTVS*

10:04:18 koniec programu *Správy RTVS*

10:04:18 začiatok programu *Zelená vlna*

10:05:44 koniec programu *Zelená vlna*

10:05:45 pokračovanie programu *Predpoludnie* s Evou Pribylincovou
hudobná zložka

10:13:05 začiatok programu **Čítanie zo zahraničnej tlače**

Téma: Kam chcú poselať Briti migrantov⁶

Moderátorka: „Vy počúvate nás a my vám hráme Robbieho Williamsa a teraz si budeme spolu s Vami čítať. (zvukový predel Rádío Slovensko) A konkrétne zo zahraničnej tlače. Listujeme v tej dnešnej s Annou Šipošovou. Dobrý deň.“

Anna Šipošová, redaktorka: „Dobrý deň prajem.“

Moderátorka: „Trošku sa vrátim späť. Jednou z tých hlavných tém kampane za vystúpenie Veľkej Británie z Európskej únie, bolo zastavenie migrácie, lenže po Brexite krajina, paradoxne, čelí oveľa väčšiemu náporu utečencov než počas členstva v Londýne v bruselskom klube. Čiže ako toto komentujú domáce médiá?“

Anna Šipošová, redaktorka: „Denník Guardian si všíma, že kým plán poselať žiadateľov o azyl do Rwandy, teda to bol ich plán, sa zasekol na najvyššom súde, teraz Londýn prichádza s novým nápadom a to sústrediť ich na ostrove Ascension. Má sa to týkať tých, ktorí prídu na ostrovy cez Lamanšský kanál na tých malých člnoch, najskôr sa o tom len šepkalo o tomto pláne, no potom že teda takýto návrh je na stole, potvrdila aj ministerka vnútra Sarah Dinesová.“

Moderátorka: „Predsa len, ten ostrov Ascension nespomíname denne, tak priblížme si, že kde presne je, aký je veľký.“

Anna Šipošová, redaktorka: „Ostrov Ascencion je súčasťou Britského zámorského územia Svätá Helena, Ascencion a Tristan de Cunha. To je teda celý oficiálny názov v južnom Atlantickom oceáne. Ide o sopečný výbežok. Má len 88 kilometrov štvorcových a nachádza sa zhruba 6000 kilometrov od brehov Európy. Guardian konštatuje, že takto chcú odradiť časť ľudí, ktorí prichádzajú do krajiny nelegálne a noviny pripomínajú, že teda britskí predstavitelia sa nechávajú inšpirovať austrálskou azylovou politikou. Carnberra totiž podpísala pred rokmi dohodu s Nauru v južnom Pacifiku, kde teda týchto žiadateľov o azyl deportuje a oni tam čakajú na azylové konanie.“

Moderátorka: „Aha a skloňujú sa aj v tomto prípade teda aj ďalšie regióny?“

Anna Šipošová, redaktorka: „Podľa informácií novinárov áno. Vraj sa napríklad špekulovalo aj o tom, že by migrantov posielalo na britskú vojenskú základňu na Cyprus, ale aj o tom, že Londýn by mohol podpísať dohodu s Ghanou, Namíbiou, Marokom či dokonca aj Nigerom. Ten však zo zoznamu vypadol po júlovom vojenskom prevrate a vraj sa tiež uvažovalo o Falklandských ostrovoch. Tie sa ale nakoniec ale zmietli zo stola. Ide totiž o pomerne citlivé územie vzhľadom na vojnu o tento región medzi Britániou a Argentínou v roku 1982. Informuje na záver denník Guardian.“

⁶ <https://www.rtvsk.sk/radio/program/1069/2119972>

Moderátorka: „Teraz zmeníme tému, posunieme sa, hoci teda takmer celá Európa naozaj aktuálne dennodenne zaznamenáva vysoké letné teploty a Európania hľadajú všemožné spôsoby ako sa ochladiť. My budeme hovoriť o vykurovaní a máme na to dôvod, a to napriek že nízkemu dopytu a takmer úplne naplneným zásobníkom plynu, zostávajú jeho ceny v Európe historicky vysoké a to vyvoláva obavy, že pred zimou by mohli opäť prudko vzrásť. Článok v denníku The Brussels si prečítal spravodajca Martin Hílek.“

Nasledujúce príspevky: Obavy z cien plynu, Do Maďarska prichádza turecký prezident

10:18:47 koniec programu **Čítanie zo zahraničnej tlače**

10:59:59 koniec záznamu.